

Megcenzúráztak!

Július 5-én este nyolc órakor kezdődött a TV 2-ben Vinkó József műsora, a *Mesék az írógépről*. Korábbi, nem túl sokat ígérő tapasztalataim ellenére elvállaltam, hogy e műsor folyamán lebonyolítok egy beszélgetést Vinkóval *Jönnek a bájos tények* című verses-könyvről, melyet nemrégiben jelentetett meg második, „cenzúrártlanított” formában a Cserépfalvi Kiadó. Úgy vélttem, a verseskönyvek — kiváltképp a mai árak mellett — némi hírverésre szorulnak, és nem tehetem meg a kiadóval, mely kötetem megjelentetésével anyagi kockázatot vállalt, hogy erkölcsi finnyáságból ne álljak kötélnek.

Én voltam a műsorban Vinkó utolsó partnere, és a beszélgetés után, mely sokfelé ágazott az irodalom, a közélet és a politika terepén, a rendezőnő, M. Lukács Ágnes és maga Vinkó is boldogan gratulált ahhoz, hogy éppen betöltöttük az előirányzott ötven percet, így aztán egy szót sem kell kivágni a műsorból. Ennek én nagyon örültem, mert ily módon védve éreztem magam attól, hogy valamiféle rejtelmes szerkesztők kiiktassák szövegemből a nekik nem tetsző passzusokat. Igaz: 1989-ig nem tündökölhettem a képernyőn, de az elmúlt évtizedekben igen átfogó tapasztalatokat gyűjtöttem a cenzúra tárgyköréből, és hallomásból értesültem arról is, hogy a televízió régebben különösen érzékenyen reagált az úgynevezett „félreérthető” — magyarul: jól érthető — kritikus megnyilvánulásokra.

Emlékeim olyan nyugtalanítóan motoszkáltak bennem, hogy a rendezőnő és a műsorvezető örömteli megnyilatkozása ellenére mindkettővel külön-külön közöltem, több tanú előtt, hogy amennyiben kivágják szövegem Wojtyła úrra vonatkozó passzusát, nem járulok hozzá az interjú közléséhez. Azt mondtam ugyanis a beszélgetés hevében a lengyel pápáról, hogy noha magam is kritikával nézem az úgynevezett „fogyasztói társa-

dalmat” (így szokták becézni az iparilag fejlett országok kapitalizmusát), mégis nevésségesnek tartom, hogy Wojtyła úr olyan országban szónokol a fogyasztói társadalom ellen, ahol nincs mit fogyasztani.

M. Lukács Ágnes és Vinkó József egyaránt megígérte, hogy nem vágják ki, amit a pápáról mondtam, sőt mi több: egyetlen szavamat sem hagyják el az adásból. Ennek ellenére valakik kiiktatták számos politikai vélekedésemet, kritikái megjegyzésemet, egyebek közt az SZDSZ-szel kapcsolatos eszmefuttatásaimat is. Ezekre azért kerítettem sort, mert Vinkó nagy nyomatékkal hangsúlyozta, amikor bemutatta a közönségnek, hogy az SZDSZ alapító tagja vagyok. Úgy éreztem, tisztáznom kell, miért tartok ki szocialista világméppel ellenére ebben az Antall úr kegyelméből mind torgyánkódóbb világban a szabaddemokraták mellett: mert ez a párt a szívemnek oly kedves demokratikus ellenzék hagyományait követve az emberi jogok teljességének alapján áll.

Nem szólnék egy szót sem, ha csak ez, vagy más olyan fejtegetéseim maradtak volna ki a műsorból, amelyek közléséhez nem ragasztottam előre, mint szerepeltetésem feltételéhez. Igaz: a vágó ollója ez esetekben cenzori feladatot látott el, de a műsor felelősei védekezhetnek azzal, hogy a felvett anyag aránytalanul bizonyult, többet beszéltem író társaimnál, szükség volt némi kiegészítő zenére és így tovább. De tilalmam és ígéretük ellenére kivágták a Wojtyła úrra vonatkozó kurta megjegyzést is, és erről még csak nem is tájékoztattak, noha a műsor felvétele és sugárzása közt több mint egy hét telt el. Hogyan! Régen Juhász Ferenc vagy Pozsgay Imre bírálatát hagyták ki a könyveimből, most Wojtyła úr a Szent Tehén? A kultúra kérdésbiztosai ugyanazok, a cenzúrázókat is ugyanazok, csak a Védett Személyek mások? Mozgósítanom kell humorérzé-

kemet, mert csak így viselhető el, hogy „cenzúrártlanított” könyvről cenzúrázott műsorsugároz a tévé!

Nem titkolom: ha a televízió nem nyújt számomra elégtelt, peres úton próbálom érvényesíteni megsértett jogaimat. Mivel ez a megfogalmazás ízlésem szerint túlonúl patetikusan cseng, hozzáteszem: tudatában vagyok annak, hogy a jogsértés a mi körülményeink között normális eljárásnak tetszik. A lakosság túlnyomó többsége nincs abban a helyzetben, hogy hatékonyan képviselhesse az érdekeit, és ezért az állandó jogsértés állapotában él. E tényhez képest elenyésző jelentőségű, hogy Wojtyła urat bíráló szavaim nem hangozhattak el egy kulturális tévé műsorban. De nem elenyésző jelentőségű, hogy csorbát szenvedett valamennyi emberi jog legfőbb biztosítója, a sajtószabadság. Ez ellen szeretnék tiltakozni, ameddig még az ilyen fellépésre lehetőség nyílik.

Eörsi István

T-cso

Emberi Erőforrásfejlesztés

munkatárs

BARCLAYS de

L I M I

igazgató

PERSONAL

munka

Ha Ön jól beszél angolul, tapasztalatot szeret szervezni, képes önállóan a nyugati munkastílust, akkor befektetési bank új munkatársaként munkatársunként.
Kiegészítő munkakörök munkatársakra és igen vonzó

Angol és magyar nyelvű önképzés
1991. július 21-ig
T-csoport 1143 Budapest